

...seguint el joc a Unai Siset

Agnès Vidal

S'ha dit sovint que les casualitats no existeixen. Sota les profunditats del subsòl, un formiguer de persones recorre diàriament les galeries de les diferents línies de metro. Totes elles s'endinsen en les entranyes de la gran ciutat a través d'unes pronunciades escales que comuniquen amb el món exterior. Probablement algunes miren desficioses el rellotge, mentre d'altres fullegen el diari que hauran comprat en el quiosc de l'entrada. Amb tot, un gran nombre d'usuaris del transport públic es dedicarà a observar les persones que té al voltant, com a passatemps.

Qui no ha jugat a inventar la vida d'aquell que estava assegut al seu davant? La roba, el pentinat, les expressions en el rostre, qualsevol detall és important per construir un personatge. Es diu a *Subsòl* que «cada rostre és un mapa, més o menys fidel, més o menys exacte, d'una personalitat». No sabem si aquella gent que acostuma a agafar el metro sempre a la mateixa hora haurà coincidit moltes vegades en el mateix compartiment del tren o si serà potser la primera vegada. Tanmateix, comparteixen deficiències, mirades o fins i tot parades. Quan viatgem ignorem què amaga la persona que tenim al nostre costat... Probablement, si la coneguérem, no ens hi seuríem a la seua vora.

La tardor es dibuixa en les vestimentes; la primera hora del matí en les seues cares de son. Quantes vegades hem jugat a interrogar una fotografia per saber de les persones que hi sortien? No debades, a partir d'una instantània capturada el 1979 a la línia 4 del metro de París, set destacats escriptors de les nostres lletres han teixit *Subsòl*, una novel·la creada a partir d'una imatge que convida a jugar.

El joc va començar setmanes abans de la publicació del llibre. La campanya mediàtica que va posar en funcionament l'editorial Bromera, desafiava els futurs lectors a endevinar la identitat dels autors. Aquests es van descobrir les cares tan bon punt l'obra va arribar a les llibreries. Pasqual Alapont, Manuel Baixauli, Vicent Borràs, Esperança Camps, Àlan Greus, Urbà Lozano i Vicent Usó han nascut a la dècada dels seixanta i viuen al País Valencià. Tots ells conformen el col·lectiu Unai Siset. Primer enigma resolt.

Sabem qui són els autors que han escrit el llibre, però els relats no estan signats. Segon enigma. Cal endevinar quines mans han donat vida a cadascun dels huit personatges. Qui ha posat veu a Avram? Qui ha dibuixat el retrat d'Aude? Esteu convidats a fer les vostres travesses.

És evident que tot no es pot explicar. Hi ha unes línies roges que els lectors no poden travessar. Amb tot, ens donen una pista. El pseudònim Unai Siset «conté una fórmula matemàtica amb un significat que és molt fàcil de desxifrar», ha apuntat Esperança Camps. Algú s'hi atreueix?

És important destacar l'equilibri entre el treball de cada escriptor i el resultat global. «No

ens fa por ni la individualitat (que se'n reconega ací o allà, açò és molt de X o de Y) com tampoc no ens fa por el col·lectiu senyor Unai Siset (haver hagut de fer esforços per salvar la idea conjunta). Crec, sincerament, que ho hem aconseguit gràcies a un gran treball previ i molta complicitat», ens explica Vicent Borràs. Certament, apostar per aquest projecte diu molt dels autors. És Unai Siset qui signa el llibre, de manera que no hi tenen cabuda ni el protagonisme ni la vanitat de què alguns en fan ús i abús.

Vicent Borràs no s'estalvia comparar aquesta experiència amb el jazz, quan li preguntem per què va acceptar pujar-se en aquest vagó. Ens diu: «Escriure és una aventura solitària, apassionadament solitària. I m'encanta, però jo, de vegades, envege els músics que poden fer el seu treball individual, solitari, amb el seu instrument, i, de tant en tant, es reuneixen per tocar junts. En això el jazz és paradigmàtic: cadascú té l'oportunitat de fer els seus solos, però junts conformen la peça completa. Jo no podia dir que no a aquest projecte tan temptador».

Fa un any i mig, els set Unai Siset van rebre una proposta anònima que els convidava a formar part del projecte. Tot i que no hi ha cap dubte que va ser un d'ells qui va enviar la proposta, tots asseguren que encara avui no saben qui va ser. Esperança Camps, com la resta dels seus companys, va rebre a la seua bústia d'entrada un correu electrònic que començava així: «Potser et preguntes què és açò. No t'espantes. És la proposta d'un joc literari que té com a finalitat superar l'actual crisi econòmica (o no). Algú ha engrescat algú altre, i aquest algú altre ha engrescat un tercer, i arribem a tu com al quart graó de la cadena...».

Quan a Manuel Baixauli li va arribar aquest correu enverinat, no sabia a quin tren pujava, ni cap a on anava, ni amb qui. Ho va acceptar per l'esperit d'aventura i per l'arbitrarietat del projecte. «No és una antologia, ens ajuntàrem perquè sí, hem fet el llibre perquè sí, sense reivindicar res que no siga l'estricta experiment artístic», ens assegura l'escriptor de *Lhome manuscrit*.

Sens dubte, allò que va determinar el procés creatiu del llibre fou la fotografia de Peter Turnley. «Una vegada conformat el col·lectiu, férem una pluja no d'idees, sinó de fotos, fins que ens aparegué al davant aquesta i ens en vam encapritxar», ens continua explicant Manuel. De fet, la imatge que es

reproduceix a la portada del llibre els va seduir a tots. Cadascun va elegir un dels personatges anònims que surten a la fotografia, escollida per tots unànimement després de nombroses propostes, i va construir una història a partir de la seva imatge. No hi van haver coincidències en la tria.

Un miler de correus electrònics i el treball individual de cadascun han fet que, unes parades després de les primeres reunions i sopars, tinguem *Subsòl* a les mans. Es tracta d'un recorregut sense final de trajecte? Tots volen deixar clar que tot ha estat treball i iniciativa seua. Cap editorial ni cap crític va estar al darrere de la idea.

comunicació valencians, que ens tenen tan habituats a deixar de banda novetats destacables com aquesta, s'hagen fet repercussió de la publicació del llibre. En aquesta ocasió, les mirades s'han trobat. En canvi, les dues retrobades K no sabrem si ho faran mai. Potser algun dia aniran de la mà per conformar una sola X, que els abessonarà per sempre.

Els set Unai Siset remouen el passat de les persones que surten a la imatge que, gràcies a la ficció, esdevenen personatges. Algú els ha demanat permís per escriure sobre ells? Quina reacció tindria el lector si es reconeguera en alguna instantània? És possible obrir

Podria ser una casualitat que aquelles persones coincidiren un matí en el mateix vagó i tingueren la impressió que aquell de la darrera filera s'assemblava a Lincon, però les casualitats — com bé saben els personatges del llibre — rarament existeixen. Potser Jules seria capaç de calcular les probabilitats, d'acord amb la freqüència de pas dels combois, el nombre de línies, els vagons i els seients, però no deixaria de ser una obsessió per deixar de banda la seua asfixiant vida. Una fixació que el portarà a veure nombres, i relacions matemàtiques. Tot és susceptible de ser calculat: quants badallen, quants porten ulleres o duen un maletí misteriosos. Ja hem dit que fins i tot el nom d'Unai Siset es pot descompondre en xifres.

No deixa de ser notícia que pràcticament la totalitat dels mitjans de

una finestra on les persones que apareixen a la foto i els escriptors estableixen algun contacte? Potser la majoria d'ells necessite sortir de la boca del metro per respirar aire fresc.

Haurem de baixar al metro de París si ens volem impregnar de totes aquelles sensacions que destil·la *Subsòl*. Potser no sabrem mai de qui va ser la idea de començar el joc. Ni si Unai escriurà més llibres, tot i que hi ha qui ha mencionat la intenció de continuar. De moment, ens haurem de conformar a seguir el joc a través del seu quadern de bitàcola, o a Facebook, on es poden veure curioses fotos del llibre passejant per París.

Potser Peter Turnley no va ser l'únic fotògraf que va molestar els passatgers del metro. Tu pots ser el proper. Un sol clic i hauràs passat a la història. Bon viatge! ■■■